

Dokument s plenarne sjednice

B9-0365/2022

5.7.2022

PRIJEDLOG REZOLUCIJE

podnesen slijedom izjave Komisije

u skladu s člankom 132. stavkom 2. Poslovnika

o odluci Vrhovnog suda SAD-a o ukidanju prava na pobačaj u Sjedinjenim Američkim Državama i potrebi za zaštitom prava na pobačaj i zdravlja žena u EU-u
(2022/2742(RSP))

Iratxe García Pérez, Helène Fritzon, Miapetra Kumpula-Natri, Robert Biedroń, Predrag Fred Matić, Maria Noichl, Tonino Picula, Evelyn Regner

u ime Kluba zastupnika S&D-a

María Soraya Rodríguez Ramos, Abir Al-Sahlani, Barry Andrews, Sylvie Brunet, Karen Melchior, Samira Rafaela, Monica Semedo, Michal Šimečka, Susana Solís Pérez, Irène Tolleret, Hilde Vautmans

u ime Kluba zastupnika Renew

Terry Reintke, Alice Kuhnke, Diana Riba i Giner, Kim Van Sparrentak, Anna Cavazzini, Ernest Urtasun, Alviina Alametsä, Monika Vana, Saskia Briemont, Thomas Waitz, Kira Marie Peter-Hansen, Hannah Neumann, Piernicola Pedicini, Rasmus Andresen, Sara Matthieu, Marie Toussaint, Francisco Guerreiro, Markéta Gregorová, Rosa D'Amato, Bronis Ropé, Gwendoline Delbos-Corfield, Tilly Metz, Mounir Satouri, Henrike Hahn, Marcel Kolaja, Damien Carême, Mikuláš Peksa, Patrick Breyer, Ignazio Corrao

u ime Kluba zastupnika Verts/ALE-a

**Sandra Pereira, Eugenia Rodríguez Palop, Malin Björk, Elena
Kountoura, Silvia Modig**
u ime Kluba zastupnika The Left
Arba Kokalari

Rezolucija Europskog parlamenta o odluci Vrhovnog suda SAD-a o ukidanju prava na pobačaj u Sjedinjenim Američkim Državama i potrebi za zaštitom prava na pobačaj i zdravlja žena u EU-u (2022/2742(RSP))

Europski parlament,

- uzimajući u obzir Europsku konvenciju o ljudskim pravima iz 1950.,
 - uzimajući u obzir Konvenciju o ukidanju svih oblika diskriminacije žena iz 1979.,
 - uzimajući u obzir Povelju o temeljnim pravima Europske unije iz 2000.,
 - uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 24. lipnja 2021. o stanju u pogledu seksualnog i reproduktivnog zdravlja i prava u EU-u u kontekstu zdravlja žena¹,
 - uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 9. lipnja 2022. naslovljenu: „Prijetnje pravu na pobačaj u svijetu: moguće ukidanje prava na pobačaj u SAD-u od strane Vrhovnog suda”²,
 - uzimajući u obzir odluku Vrhovnog suda SAD-a od 24. lipnja 2022. kojom se s pet glasova za i četiri protiv poništava presuda u predmetu Roe/Wade, čime se ukida savezno ustavno pravo na pobačaj,
 - uzimajući u obzir članak 132. stavak 2. Poslovnika,
- A. budući da je Vrhovni sud Sjedinjenih Američkih Država uspostavio presedan u povijesnom predmetu Roe/Wade (1973.), koji je kasnije potvrđen u predmetima Planned Parenthood / Casey (1992.) i Whole Woman’s Health / Hellerstedt (2016.), čime se u SAD-u jamči ustavno pravo na legalni pobačaj prije nego što je fetus sposoban preživjeti izvan maternice; budući da je Vrhovni sud 24. lipnja 2022. s pet glasova za i četiri glasa protiv odlučio poništiti presudu u predmetu Roe/Wade, čime se ukida savezno ustavno pravo na pobačaj, saveznim državama dopušta da zabrane pobačaj u bilo kojem trenutku tijekom trudnoće te se otvara mogućnost potpune zabrane pobačaja;
- B. budući da je, nakon što je Vrhovni sud donio tu odluku, osam saveznih država već zabranilo pobačaj; budući da se očekuje da će 26 saveznih država na kraju donijeti zakone kojima se pobačaj gotovo potpuno zabranjuje; budući da 13 saveznih država ima zakone koji nisu odmah provedivi (*engl.* „trigger laws”), a koji su stupili na snagu odmah nakon ukidanja presude u predmetu Roe/Wade; budući da je otad u SAD-u i diljem svijeta zabilježen sve veći broj prosvjeda za obranu prava na pobačaj; budući da u međuvremenu raste otpor protiv odluke Vrhovnog suda, posebno nakon što su guverneri Kalifornije, Oregona i Washingtona 24. lipnja objavili „višedržavnu predanost” u skladu s kojom „štite pristup reproduktivnoj zdravstvenoj skrbi,

¹SL C 81, 18.2.2022., str. 43.

²Usvojeni tekstovi, P9_TA(2022)0243.

uključujući pobačaj i kontracepcijska sredstva, te se obvezuju na zaštitu pacijenata i liječnika od nastojanja drugih saveznih država da svoje zabrane pobačaja prenesu i u njihove savezne države”³;

- C. budući da će odluka Vrhovnog suda utjecati na život žena, djevojaka i djevojčica diljem Sjedinjenih Američkih Država i da će njezine štetne posljedice najviše osjetiti osobe u ranjivom položaju; budući da bi to moglo negativno utjecati i na druge oblike seksualnog i reproduktivnog zdravlja i prava; budući da će ograničenja ili zabrana prava na pobačaj u SAD-u, EU-u i u svijetu nerazmjerno utjecati na siromašne žene, posebno žene iz rasnih skupina, uključujući crkinje, pripadnice hispanске zajednice i autohtonih zajednica, te na žene iz ruralnih područja, LGBTIQ osobe, žene s invaliditetom, adolescentice, migrantice, uključujući nezakonite migrantice, te kućanstva sa samohranim roditeljem kojima su na čelu žene; budući da javne usluge pobačaja mogu pružiti univerzalan pristup sigurnom i zakonitom pobačaju za sve žene, uključujući one u ranjivom socioekonomskom položaju;
- D. budući da seksualna i reproduktivna prava, uključujući siguran i zakonit pobačaj, predstavljaju temeljno pravo; budući da kriminalizacija, odgađanje i uskraćivanje pristupa seksualnim i reproduktivnim pravima povezanim s pobačajem predstavljaju oblik nasilja nad ženama, djevojkama i djevojčicama; budući da se tim ograničenjima i zabranama broj pobačaja ne smanjuje, već se osobe prisiljava da putuju na velike udaljenosti ili pribjegavaju nesigurnim pobačajima te ih se također čini podložnima kaznenoj istrazi i progonu, i budući da se to odnosi na osobe kojima najviše nedostaju resursi i informacije; budući da se gotovo svi smrtni slučajevi uzrokovani nesigurnim pobačajima događaju u zemljama u kojima je pobačaj strogo ograničen; budući da se procjenjuje da će se do početka druge godine od stupanja na snagu zabrane pobačaja u SAD-u godišnji broj smrtnih slučajeva roditelja zbog nesigurnih pobačaja povećati za 21 %⁴; budući da se takvi smrtni slučajevi mogu u potpunosti izbjeći; budući da će zabrane pobačaja dovesti i do povećanja broja smrtnih slučajeva povezanih s prisilnom trudnoćom;
- E. budući da su u svijetu komplikacije povezane s trudnoćom i porodom glavni uzrok smrti adolescentica u dobi od 15 do 19 godina; budući da je puno veća vjerojatnost da će tinejdžerke koje postanu majke prekinuti školovanje i biti nezaposlene, čime se pogoršava začarani krug siromaštva;
- F. budući da u kontekstu poništenja presude Roe/Wade raste zabrinutost u pogledu zaštite podataka; budući da se s pomoću aplikacija za praćenje menstrualnog ciklusa ili alata za geolokaciju i tražilica mogu prikupljati podaci o osobama koje se nalaze u blizini klinika za pobačaj, koje su kupile tablete za pobačaj ili tražile povezane informacije; budući da bi se za te radnje osobe moglo označiti ili bi se prikupljene informacije mogle koristiti protiv njih; budući da u državama koje su zabranile pobačaj ili će to učiniti pravosudna tijela mogu koristiti digitalne podatke o onima koji traže, pružaju ili omogućuju pobačaj;

³ <https://www.gov.ca.gov/2022/06/24/west-coast-states-launch-new-multi-state-commitment-to-reproductive-freedom-standing-united-on-protecting-abortion-access/>

⁴ <https://ncpolicywatch.com/2022/05/05/study-shows-an-abortion-ban-may-lead-to-a-21-increase-in-pregnancy-related-deaths/>

- G. budući da je unatoč općem napretku u zaštiti seksualnog i reproduktivnog zdravlja i prava diljem svijeta, uključujući Europu, nazadovanje u pogledu prava na pristup sigurnom i zakonitom pobačaju razlog ozbiljne zabrinutosti; budući da bi poništenje presude Roe/Wade moglo osnažiti pokret protiv pobačaja u Europskoj uniji; budući da je Poljska jedina država članica EU-a koja je iz svojih zakona uklonila razloge za pobačaj kada je 22. listopada 2020. nelegitimni Ustavni sud donio odluku o ukidanju dugogodišnjih prava poljskih žena, čime je *de facto* uvedena zabrana pobačaja; budući da je pobačaj zabranjen u Malti; budući da medicinski pobačaj u ranoj trudnoći u Slovačkoj nije zakonit, a u Mađarskoj nije moguć; budući da se pristup pobačaju narušava i u Italiji⁵; budući da se u drugim državama članicama EU-a, primjerice nedavno u Hrvatskoj, uskraćuje pristup skrbi povezanoj s pobačajem⁶; budući da je od ključne važnosti da Europska unija i njezine države članice brane seksualno i reproduktivno zdravlje i prava te da naglašavaju da su prava žena neotuđiva i da ih se ne može ukinuti ili umanjiti; budući da je ključno da Unija i njezine države članice nastave ostvarivati napredak u jamčenju pristupa sigurnoj, zakonitoj i pravovremenoj skrbi povezanoj s pobačajem u skladu s preporukama i podacima Svjetske zdravstvene organizacije;
- H. budući da se u Europi žene i dalje suočavaju s preprekama koje im onemogućuju uživanje njihovih prava i sloboda zbog pravnih ograničenja, čime se zanemaruju prava žena i nepotrebno ugrožavaju njihovi životi; budući da je u nedavnom slučaju Andrei Prudente, američkoj turistkinji, zabranjen pobačaj na Malti unatoč tome što joj je život bio u opasnosti; budući da je protiv braniteljice ljudskih prava žena Justyne Wydrynske podignuta optužnica u skladu s poljskim drakonskim zakonom protiv pobačaja zbog toga što je drugoj ženi osigurala pilule za medicinski pobačaj;
- I. budući da su Poveljom Europske unije o temeljnim pravima utvrđena glavna temeljna prava i slobode ljudi koji žive u EU-u; budući da zaštita sigurnog i zakonitog pobačaja ima izravne posljedice za učinkovito ostvarivanje prava priznatih Poveljom o temeljnim pravima, kao što su ljudsko dostojanstvo, osobna autonomija, jednakost i tjelesni integritet;
- J. budući da je Parlament 9. lipnja 2022. donio snažnu rezoluciju naslovljenu „Prijetnje pravu na pobačaj u svijetu: moguće ukidanje prava na pobačaj u SAD-u od strane Vrhovnog suda“; budući da su preporuke iz te rezolucije i dalje relevantne i da bi ih trebalo primjenjivati⁷;
1. ponovno oštro osuđuje nazadovanje u području prava žena te seksualnog i reproduktivnog zdravlja i prava koje se događa na globalnoj razini, među ostalim u SAD-u i nekim državama članicama EU-a; podsjeća da su seksualno i reproduktivno zdravlje i prava temeljna ljudska prava koja bi trebalo štiti i ojačati i koja se ni na koji način ne smiju oslabiti ili ukinuti; poziva vlade saveznih država koje su usvojile zakone i druge mjere u vezi sa zabranama i ograničenjima pobačaja da ih stave izvan snage te da usklade svoje zakonodavstvo s međunarodno zaštićenim ljudskim pravima žena i

⁵https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectId=0900001680687bdc;

[http://www.refreg.ep.parl.union.eu/RegData/etudes/BRIE/2018/608853/IPOL_BRI\(2018\)608853_EN.pdf](http://www.refreg.ep.parl.union.eu/RegData/etudes/BRIE/2018/608853/IPOL_BRI(2018)608853_EN.pdf)

⁶ <https://www.roda.hr/en/news/support-for-accessible-safe-and-legal-termination-of-pregnancy-in-croatia.html>

⁷ https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2022-0243_HR.html

međunarodnim standardima u području ljudskih prava;

2. predlaže da se pravo na pobačaj uvrsti u Povelju Europske unije o temeljnim pravima; smatra da bi Vijeću trebalo podnijeti prijedlog za izmjenu Povelje o temeljnim pravima kako slijedi;

— **Članak 7.a (novi)**
„Članak 7.a
Pravo na pobačaj

Svatko ima pravo na siguran i zakonit pobačaj.”

3. u tom kontekstu ponovno skreće pozornost na svoju Rezoluciju od 9. lipnja 2022. o pozivu na sazivanje konvencije radi revizije Ugovorâ; očekuje da će se u tu svrhu sastati Europsko vijeće; predlaže da se u okviru tog procesa u Povelju uvrsti pravo na siguran i zakonit pobačaj; poziva na to da Europski parlament bude uključen u sve faze postupka;
4. izražava snažnu solidarnost sa ženama, djevojkama i djevojčicama u SAD-u, kao i onima koji su u takvim teškim okolnostima uključeni u zagovaranje prava na zakonitu i sigurnu skrb u vezi s pobačajem te njezino pružanje i pristup takvoj skrbi i iskazuje potporu svima njima; također podržava pozive Kongresu SAD-a da donese zakon kojim bi se na saveznoj razini zaštitio pobačaj;
5. duboko je zabrinut zbog činjenice da zabrane i druga ograničenja pobačaja nerazmjerno utječu na siromašne žene, posebno žene iz rasnih skupina, uključujući crkinje, pripadnice hispanске zajednice i autohtonih zajednica te na žene iz ruralnih područja, LGBTIQ osobe, žene s invaliditetom, adolescentice, migrantice, uključujući nezakonite migrantice, te kućanstva sa samohranim roditeljem kojima su na čelu žene; naglašava da su žene koje si zbog financijskih ili logističkih prepreka ne mogu priuštiti odlazak u klinike za reproduktivno zdravlje u susjednim saveznm državama ili zemljama izložene većem riziku od nesigurnih i po život opasnih postupaka te da su prisiljene protiv svoje volje trudnoću iznijeti do kraja, što predstavlja kršenje ljudskih prava i oblik rodno uvjetovanog nasilja⁸;
6. poziva vladu SAD-a da zajamči zaštitu podataka za sve, posebno one koji traže, pružaju i olakšavaju pobačaje, omogućavanjem privatnog i sigurnog pristupa, zaustavljanjem praćenja ponašanja, jačanjem politika brisanja podataka, šifriranjem podataka u tranzitu, omogućavanjem zadanog prolaznog šifriranja poruka, sprečavanjem praćenja lokacije i jamčenjem da se korisnici obavijeste kada se traže njihovi podaci⁹;
7. ističe nedostatak pristupa kontracepcijskim sredstvima i postojeće nezadovoljene potrebe¹⁰; naglašava da bi prednost trebalo dati borbi protiv seksualnog nasilja i sveobuhvatnom opće dostupnom obrazovanju o seksualnosti i odnosima koje je

⁸ https://www.ohchr.org/Documents/Issues/Women/WRGS/SexualHealth/INFO_Abortion_WEB.pdf

⁹ <https://www.eff.org/deeplinks/2022/06/effs-statement-dobbs-abortion-ruling>

¹⁰ Izvješće UNFPA-e o stanju svjetskog stanovništva, „Seeing the Unseen: The case for action in the neglected crisis of unintended pregnancy” (Vidjeti skriveno: Argumenti za djelovanje u slučaju zanemarene krize neželjenih trudnoća), 30. ožujka 2022.

primjereno dobi i utemeljeno na dokazima, kao i nizu visokokvalitetnih, dostupnih, sigurnih, cjenovno pristupačnih i prema potrebi besplatnih kontracepcijskih metoda i potrepština te savjetovanju o planiranju obitelji, kao i zdravstvenim uslugama; prepoznaje ulogu nevladinih organizacija kao pružatelja usluga i zagovornika seksualnog i reproduktivnog zdravlja i prava te ih potiče da nastave sa svojim radom;

8. poziva Komisiju i države članice da pojačaju političku potporu borcima za ljudska prava i pružateljima zdravstvene skrbi koji rade na promicanju seksualnog i reproduktivnog zdravlja i prava, kao i civilnom društvu i organizacijama na lokalnoj razini koji se bore za prava žena te seksualno i reproduktivno zdravlje i prava, koji su ključni akteri za rodno ravnopravna društva i ključni pružatelji usluga i informacija povezanih sa seksualnim i reproduktivnim zdravljem i pravima, posebno oni koji rade u zahtjevnim kontekstima u Europi; potiče Komisiju da zaštiti i podupre te borce od progona s kojima bi se mogli suočiti;
9. zabrinut je zbog mogućeg porasta priljeva novca za financiranje antirodnih skupina i skupina protiv prava na izbor u svijetu, među ostalim i u Europi;
10. poziva EU i njegove države članice da pravno priznaju pobačaj i da brane poštovanje prava na siguran i zakonit pobačaj te druge oblike seksualnog i reproduktivnog zdravlja i prava; nadalje poziva EU da djeluje kao zagovornik i da priznavanje tog prava postane ključni prioritet u pregovorima u međunarodnim institucijama i drugim multilateralnim forumima kao što je Vijeće Europe, kao i da se zalaže za njegovo uvrštenje u Opću deklaraciju o ljudskim pravima;
11. osuđuje činjenicu da mnoge žene u EU-u još uvijek nemaju pristup uslugama pobačaja zbog preostalih pravnih, financijskih, socijalnih i praktičnih ograničenja u nekim državama članicama;
12. apelira na države članice da dekriminaliziraju pobačaj te uklone i suzbiju prepreke sigurnom i zakonitom pobačaju i pristup seksualnom i reproduktivnom zdravlju i pravima; poziva države članice da zajamče pristup sigurnim, zakonitim i besplatnim uslugama pobačaja, uslugama i potrepštinama u području prenatalne skrbi i skrbi o roditeljama, dobrovoljnom planiranju obitelji, kontracepcijskim sredstvima, uslugama prilagođenima mladima, kao i mjerama prevencije HIV-a, liječenju, skrbi i potpori, bez diskriminacije;
13. preporučuje da se što prije organizira izaslanstvo u SAD-u kako bi se ocijenio učinak odluke Vrhovnog suda i pružila potpora nevladinim organizacijama za prava žena i pokretima koji se zalažu za pravo izbora u toj zemlji; traži od predstojećih izaslanstava Europskog parlamenta koja putuju u Washington da dosljedno skreću pozornost na pitanje prava na pobačaj i da se sastaju s organizacijama za prava žena;
14. poziva Europsku službu za vanjsko djelovanje, Delegaciju EU-a u SAD-u, Komisiju i sve države članice EU-a da iskoriste sve instrumente koji su im na raspolaganju kako bi ojačali svoje djelovanje u borbi protiv nazadovanja u pogledu prava žena te seksualnog i reproduktivnog zdravlja i prava, među ostalim nadoknadom svakog mogućeg smanjenja financijskih sredstava SAD-a za seksualno i reproduktivno zdravlje i prava na globalnoj razini te snažnim zagovaranjem i davanjem prednosti univerzalnom pristupu sigurnom i zakonitom pobačaju i drugim oblicima seksualnog i reproduktivnog zdravlja i prava u

svojim vanjskim odnosima;

15. nalaže svojoj predsjednici da ovu Rezoluciju proslijedi Vijeću, Komisiji, potpredsjedniku Europske komisije / Visokom predstavniku Unije za vanjske poslove i sigurnosnu politiku, posebnom predstavniku Europske unije za ljudska prava, predsjedniku Sjedinjenih Američkih Država i njegovoj administraciji, Kongresu SAD-a te Vrhovnom sudu SAD-a.